

Avdelning

Juridiska avdelningen

Handläggare

Jonas Nylinder
+46 8 563 085 08
jonas.nylinder@uka.se

Datum

2026-09-01

Reg.nr

31-00079-26

Örebro universitet
Rektor

Anmälan mot Örebro universitet om uppgifter i kursplan

Beslutet i korthet: En student har anmält Örebro universitet avseende en uppsatskurs. Studenten har bland annat invänt mot att det inte framgått av kursplanen att uppsatsen skulle skrivas tillsammans med annan student och ha en särskild ämnesinriktning. Detta har i stället angetts i kursguiden.

Enligt 6 kap. 15 § högskoleförordningen (1993:100) ska i kursplanen anges bland annat formerna för bedömning av studenternas prestationer, dvs. examinationsformerna.

UKÄ anser att en grupptentamen, dvs. när två eller flera studenter genomför en examinationsuppgift tillsammans, ska betraktas som en särskild examinationsform. UKÄ ser inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller en uppsats. Lärosätet borde därför ha angett i kursplanen att studenterna skulle skriva uppsatsen i grupp och kan inte undgå kritik för att uppgifter om detta saknats. Däremot anser UKÄ att det inte kan ställas några krav på att kursplanen anger de närmare avgränsningarna för ett uppsatsämne. UKÄ saknar därför anledning att kritisera lärosätet för hur ämnesområdet för uppsatsen har formulerats i kursplanen.

Bakgrund

AA anmälde den 23 januari 2026 Örebro universitet till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) avseende kursen IK442 Informatik, Uppsats, avancerad nivå, 30 högskolepoäng. UKÄ beslutade den 4 februari 2026 att inte utreda anmälan vidare. Som skäl för beslutet angav UKÄ att det inte framgick att AA hade uttömt alla möjligheter att lösa problemen i dialog med lärosätet.

AA har därefter i skrivelse den 9 februari 2026 redogjort för de kontakter han haft med Örebro universitet efter UKÄ:s beslut. Mot bakgrund av vad som framkommit har UKÄ bedömt att det finns skäl att utreda AA:s anmälan.

Anmälan m.m.

AA har i sin anmälan den 23 januari 2026 uppgett bland annat följande.

Örebro universitet tillämpar i praktiken bindande examinationsvillkor på uppsatskursen som inte framgår av kursplanen utan istället anges i kursguiden och motiveras med resurs- och ledningsöverväganden. De villkor som enligt kursguiden och lärosätets företrädare tillämpas som bindande är i huvudsak:

- a) krav på att examensarbetet ska genomföras i par, och
- b) krav på att forskningsområdet ska vara relevant för Information Security Management (ISM).

Villkoren tillämpas med faktisk rättsverkan mot honom som student, bland annat genom besked om att avsteg från villkoren innebär att uppsatsen inte kommer att bli godkänd. Därmed påverkar villkoren direkt handläggningen av hans betygsärende i förvaltningsrättslig mening. Samtidigt har lärosätets företrädare uppgett att det inte finns något separat beslut som kan överklagas och att hans begäran om ett överklagbart beslut därför inte kan tillmötesgå.

Han menar att denna ordning strider både mot UKÄ:s vägledning Rättssäker examination, som anger att bindande regler ska framgå av kursplanen, och mot Örebro universitets egna styrdokument som uttryckligen anger att alla regler som ska vara bindande måste finnas i kursplanen.

Han begär att UKÄ prövar och uttalar sig om följande:

- 1) Om Örebro universitet får tillämpa krav på pararbete som bindande examinationsvillkor när kursplanen inte uttryckligen anger ett sådant krav.
- 2) Om Örebro universitet får tillämpa ämneskrav (ISM-relevans) som bindande villkor för ämnesval och examination när kursplanen inte uttryckligen anger en sådan ämnesavgränsning.
- 3) Om lärosätets beskrivna modell att flytta ut bindande villkor från kursplanen till kursguiden av flexibilitetsskäl är förenligt med kraven på förutsebarhet och rättssäker examination.
- 4) Om lärosätets ståndpunkt att frågan inte leder till ett överklagbart beslut är förenligt med grundläggande krav på bland annat rättssäker handläggning.

Utredningen

Örebro universitets yttrande

UKÄ har bitt Örebro universitet att yttra sig över AA:s anmälan. Universitetet har uppgett bland annat följande.

Kursplanen för IK442A är utformad i enlighet med högskoleförordningen, Universitetskanslersämbetets vägledning Rättssäker examination samt Örebro universitets lokala riktlinjer. Den finns tillgänglig via Örebro universitets webbplats, vilket innebär att studenter kan ta del av kursplanen inför ansökan, registrering och genomförande av kursen.

Enligt högskoleförordningen har ett lärosäte möjlighet att komplettera nationella bestämmelser genom lokala regler och riktlinjer. För att skapa tydlighet för studenter kompletteras kursplanen med en kursguide. För utformningen av kursguider tillhandahåller Örebro universitet mallar och stöd till kursansvariga för att säkerställa att studenter får adekvat information och att kursguiden inte innehåller uppgifter som strider mot kursplanen eller mot bestämmelser i högskoleförordningen. Det är kursplanen som är juridiskt bindande. Kursguiden innehåller därför inte självständiga normer utan konkretiserar hur den examination som anges i kursplanen genomförs i praktiken. Kursguiden utgör

således ett informations- och stödmaterial för studenter och lärare, men förändrar inte kursplanens rättsligt bindande innehåll. De uppgifter som anges i kursguiden förändrar således inte examinationsformen eller kursens mål utan beskriver endast hur kursens genomförande organiseras inom ramen för den fastställda kursplanen.

Av kursguiden för IK442A framgår att uppsatsarbetet ska genomföras i grupper om två studenter. Kursen är den avslutande kursen inom masterprogrammet Ledning och styrning av informationssäkerhet. Det innebär att det forskningsområde som väljs inom ramen för uppsatsarbetet ska vara relevant för detta område. Även detta tydliggörs i kursguiden. Informationen i kursplanen och kursguiden finns tillgänglig för studenter före kursstart, vilket innebär att kursens genomförande och examination är förutsebara för studenterna.

Kravet på att uppsatsarbetet genomförs i grupp utgör en del av kursens genomförandeform och påverkar inte den examinationsform som fastställs i kursplanen. Examinationsformen består av en muntlig och skriftlig examination där studenterna förbereder, försvarar och kritiskt granskar en vetenskaplig studie. Även när arbetet genomförs i grupp sker betygssättningen individuellt i enlighet med gällande regelverk. Grupparbetet utgör därmed inte en självständig examinationsform utan en organisatorisk ram för genomförandet av den examination som anges i kursplanen.

Kravet att uppsatsens forskningsområde ska vara relevant för ledning och styrning av informationssäkerhet är på motsvarande sätt en del av kursens innehåll och genomförande, inte av examinationsformen.

Frågan rör således inte examinationsform eller regler som styrs av högskoleförordningen eller UKÄ:s vägledning om rättssäker examination, utan kursens innehåll. Enligt Örebro universitets riktlinjer regleras kursers övergripande innehåll i kursplanen, medan kursguiden används för att beskriva och konkretisera hur kursen genomförs i praktiken. Det är lärosätets ansvar att fastställa kursers innehåll och genomförande inom ramen för gällande regelverk. I detta fall innefattar detta såväl gruppstorlek som krav på forskningsområdets relevans.

Ett examensarbete inom en viss utbildning förutsätter att arbetet ligger inom utbildningens huvudområde. Detta är en nödvändig förutsättning för att examinator ska kunna bedöma studentens måluppfyllelse i relation till kursens mål. Kravet på ämnesmässig relevans utgör därför inte en otillåten begränsning utan följer direkt av kursens placering inom ett specifikt huvudområde.

Örebro universitets bedömning är att kursens utformning och tillämpning ligger i linje med högskoleförordningen, relevanta nationella riktlinjer samt universitetets lokala regelverk.

Anmälarens yttranden

AA har i svar på Örebro universitets yttrande uppgett bland annat följande.

Den centrala frågan i ärendet är om universitetet får behandla villkor som inte tydligt återfinns i kursplanen som bindande mot studenten, när dessa villkor i praktiken kommit att styra både hur examinationen ska genomföras och vad som krävs för godkänt resultat. Det samlade underlaget talar för att universitetet i praktiken tillämpat krav på parskrivning och krav på ämnesrelevans som

bindande villkor, samtidigt som den normativa grunden för dessa krav alltså framstår som oklar. Underlaget visar också att universitetet lämnat svåröfrenliga uppgifter om var dessa krav rättsligt hör hemma.

AA har därutöver inkommit med ett flertal kompletterande yttranden.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Utgångspunkter för bedömningen

UKÄ har bland annat till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Det gör UKÄ genom att granska om universitet och högskolor följer de bestämmelser som gäller för deras verksamhet.

AA har efter sin anmälan i kompletterande yttranden begärt att UKÄ ska utreda ett antal ytterligare frågor kopplade till kursen IK442 Informatik, Uppsats, och hans deltagande på kursen.

Som tillsynsmyndighet väljer UKÄ själv vilka frågor som UKÄ bör uttala sig om. Enligt UKÄ är de centrala frågorna om universitet borde ha angett i kursplanen att studenterna skulle skriva uppsatsen i par och inom området ledning och styrning av informationssäkerhet. UKÄ begränsar därför sin prövning till dessa frågor.

Allmänt om kursplaner

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser. För varje kurs ska det finnas en kursplan och i den ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 13–15 §§ högskoleförordningen (1993:100).

I samband med att nuvarande bestämmelser om kursplaner infördes uttalade regeringen bland annat att kursplanerna bör innehålla den information som behövs ur ett studentperspektiv och för en uppföljning av utbildningens kvalitet. Regeringen angav att det ligger i lärosätenas intresse att planerna utformas på bästa sätt och att både kvalitetsaspekter och behovet av tydliga regler för studenterna beaktas (prop. 2009/10:149 s. 81–82). Kursplanerna är alltså mycket viktiga styrdokument för utbildningarna, inte minst när det gäller examinationen av studenter (se UKÄ:s vägledning Rättssäker examination, 4 uppl. s. 23).

Borde det framgå av kursplanen att uppsatsen skulle skrivas tillsammans med annan student?

AA har invänt mot att examensarbetet på kursen IK442 Informatik, Uppsats, ska skrivas i par med annan student utan att detta anges i kursplanen. Örebro universitet menar att det är tillräckligt att denna information framgår av kursguiden, eftersom uppgiften avser kursens genomförande och inte examinationsform.

Av 6 kap. 15 § högskoleförordningen framgår att formerna för bedömningen av studenternas prestationer, dvs. examinationsformerna, ska anges i kursplanen. Av bland annat rättssäkerhetsskäl är det viktigt att kursplanens regler om examinationsformer är tydliga. Reglerna är grunden för examinatorns ställningstagande, när hon eller han fattar beslut om betyg, och har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en särskild kurs (se Rättssäker examination s. 31).

Beskrivningen av en examinationsform kan ta fasta på olika aspekter, t.ex. om examinationen sker skriftligen eller muntligen. Även platsen för examinationen kan vara av betydelse, vilket är fallet i fråga om examinationsformerna salsskrivning och hemtentamen.

UKÄ har tidigare uttalat att en grupptentamen, dvs. när två eller flera studenter genomför examinationsuppgiften tillsammans, ska betraktas som en särskild examinationsform (se Rättssäker examination s. 109). UKÄ ser inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller en uppsats.

UKÄ anser mot denna bakgrund att det borde ha angetts i kursplanen att studenterna skulle skriva uppsatsen i grupp på kursen IK442 Informatik, Uppsats. Örebro universitet kan inte undgå kritik för att uppgifter om detta saknats.

Borde det närmare ämnesområdet för uppsatsen framgå av kursplanen?

AA har även invänt mot den information som lämnats om uppsatsämnet i kursplanen. Av kursplanen framgår visserligen att kursens huvudområde är informatik. Däremot anges inte att uppsatsens inriktning även ska vara relevant för området ledning och styrning av informationssäkerhet. Denna uppgift finns i stället i kursguiden. AA menar att även de närmare kraven på inriktningen för uppsatsen borde ha angetts i kursplanen.

Enligt 6 kap. 15 § högskoleförordningen ska en kursplan, utöver bland annat examinationsformerna, ange de övriga föreskrifter som behövs. För en student som söker till en uppsatskurs är det givetvis av vikt att kursplanen ger information om inom vilket område uppsatsen ska skrivas. Frågan är här hur detaljerad informationen bör vara.

En allmän utgångspunkt är att kursplanens regler ska vara tydliga (se Rättssäker examination s. 24). Möjligheten att närmare ange området för en uppsats kan dock variera från utbildning till utbildning. Vissa ämnen kan ha tydliga delområden medan det i andra ämnen kan vara svårare att avgränsa dessa. På vissa utbildningar kan det även vara mindre ändamålsenligt att redan i kursplanen begränsa uppsatsskrivandet till ett visst delområde, inte minst med hänsyn till hur ett forskningsområde har utvecklats.

UKÄ anser mot denna bakgrund att det inte kan ställas några krav på att en kursplan i detalj anger de närmare avgränsningarna för ett uppsatsämne. UKÄ saknar därför anledning att kritisera Örebro universitet för hur ämnesområdet för uppsatsen har formulerats i kursplanen.

Med anledning av vad som framkommit i ärendet om hur kursen ges vill UKÄ samtidigt framföra följande synpunkt.

Örebro universitet har i sitt yttrande uppgett att den aktuella uppsatskursen är den avslutande kursen på masterprogrammet Ledning och styrning av informationssäkerhet och att uppsatsarbetet därför ska vara relevant för detta område. Såvitt framgår av handlingarna i ärendet har AA dock antagits till uppsatskursen som fristående kurs, dvs. utan att vara antagen till själva programmet.

UKÄ vill påpeka att om en programkurs även ges som fristående kurs, måste informationen som ges till de sökande anpassas till detta. Ett lärosäte kan inte utgå från att sökande som ansöker till utbildningen som fristående kurs också tar del av den information som ges till programstudenter.

Med dessa delvis kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Martin Norsell efter föredragning av verksjuristen Jonas Nylinder i närvaro av avdelningschefen Jenny Gardbrant, informationsförvaltaren Henrik Petersson och tf. gruppchefen Viveka Persson. I beredningen har även deltagit gruppchefen Kristina Sundberg.

Martin Norsell